

DOLNOŚLĄSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
we WROCŁAWIU

50-243 Wrocław, ul. Władysława Łokietka 11 ☎ (071) 3958021, 3958010	dwkz@dwkz.pl BIP http://wosoz.ibip.wroc.pl/public/
---	---

WRID-BL-6001-11/08
L.dz. 10550/07

Wrocław, dnia 24.02.2010 r.

POSTANOWIENIE nr 167/2010

Na podstawie art. 113 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm.), w związku z art. 9, ust. 1 i art. 94 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) po rozpatrzeniu wniosku Społecznego Ruchu na Rzecz Ochrony Zabytków Bielawy z dnia 22.05.2007 r. (data wpływu 28.05.2007 r.), inicjatorem którego jest Pan Andrzej Świętczak zam. ul. Marii Konopnickiej 30, 58-260 Bielawa, oraz Państwa Danuty i Marka Powierzów zam. ul. Grota Roweckiego 8g, 58-260 Bielawa z dnia 22.05.2007 r. (data wpływu 28.05.2007 r.) o wyjaśnienie wątpliwości co do treści decyzji z dnia 01 grudnia 1958 r., l. dz. KL-V-1/11/58, wpisującej do rejestru zabytków ośrodek historyczny miasta Bielawa

wyjaśniam

wątpliwości odnośnie treści decyzji z dnia 01 grudnia 1958 r., l. dz. KL-V-1/11/58, wydanej przez Głównego Konserwatora Zabytków, w zakresie granic wpisu do rejestru zabytków ośrodka historycznego miasta Bielawa, w następujący sposób:

sentencja decyzji : *Na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia z dnia 6 marca 1928 r. o opiece nad zabytkami /Dz.U.R.P. Nr.29 poz.265/uznaje się za zabytek/przedmiot: Ośrodek historyczny miasta Bielawa-(...) pow. Dzierżoniów odnosi się do ośrodka historycznego miasta Bielawy w opisanych poniżej granicach:*

Od północy: biegnie ul. Dzierżoniowską, następnie zach. i pñ. granicą dz.nr 183/7 i pn. dz. nr 183/5, przecina Potok Bielawica i ul. Brzeźną, dalej biegnie pn.granicą dz.nr 340.

Od wschodu: biegnie po granicy użytków B i PsIII dz. nr 340, B-PsIII i PsIII dz. nr 339, wsch. granicą dz. nr 338, po granicy użytków dz. nr 354, wzdłuż ul. W. Witosa, przecina drogę 363/1, dalej biegnie wsch. granicą dz. nr 366/2, 367/1, 370/2, 374, 377, wzdłuż drogi 864/1 i wsch. granicy dz. nr 388, 390, 391, 395, 399, 398/2, przecina drogę (dz. nr 403), dalej biegnie wsch. granicą dz. nr 630, 632/12, 632/9, 654/11, 646, przecina drogę (dz. nr 654/12), dalej biegnie wsch. granicą dz. nr

654/13, 654/8, obejmuje dz. nr 664/1, dalej ptn. i zach. granicą dz. nr 654/9, wsch. i pd. dz. nr 660/2, wsch. dz. nr 661/7, dochodzi do ul. Wojska Polskiego i biegnie jej pn. skrajem, a następnie ujmuję dz. nr 4. Dochodzi do ul. 1 Maja, którą przecina i biegnie jej zach. skrajem, a następnie zach. skrajem ul. Szkolnej, sięga ul. Gen. Władysława Sikorskiego, którą przecina i biegnie po jej granicy pd. do dz. nr 119. Następnie biegnie po wsch. granicy dz. 119, 123/7, 123/8, pn. i wsch. granicą dz. nr 1152/7, wsch. dz. nr 127/3, 1152/10, po pn. granicy dz. nr 128. Dalej biegnie wsch. granicą dz. nr 128, 129, 132, pn. dz. nr 978/1, pn. i wsch. dz. nr 978/2, następnie wsch. granicą dz. nr 978/4, 981/1, 981/3, 983 do ul. Górskiej i wzdłuż pd. skraju tej ulicy. Ujmuję dz. nr 985/1 i 985/11, przecina dz. nr 1023/1 (w) i 1027 (dr.), biegnie pn. i wsch. granicą dz. nr 1028/14, wsch. dz. nr 1028/9, 1028/20, 1028/18, 1033, przecina dz. nr 1039 (dr.), i dalej idzie wsch. granicą dz. nr 1041/4 i 1041/5, pn. i wsch. dz. nr 1045/2, obejmuje dz. nr 1050/8, biegnie pn. skrajem ul. Klonowej do ul. Ludowej i dalej biegnie jej wsch. granicą. Obejmuje dz. nr 1056, dalej wzdłuż pn. skraju ul. Wiśniowej do ul. Wiejskiej, a następnie obejmuje dz. nr 18, skręca na pd. po granicy dz. nr 28, biegnie wsch. granicą dz. nr 31/1, przecina dz. nr 34/1 i dalej biegnie wsch. i pd. granicą dz. nr 35/4, wsch. dz. nr 37/6, wsch. i pd. dz. 38/22 do ul. 22 Lipca, następnie biegnie pn. i wsch. granicą dz. nr 77, pn. i wsch. dz. nr 91/5, wsch. 91/7, po granicy użytków B-PsIII i S – PsIII dz. nr 92/7 i wsch. skrajem dz. nr 92/5, 92/4, 92/7, po drodze (dz. nr 325/3 i 325/1), zach. granicą dz. nr 470, dalej zach. skrajem drogi nr 359. Biegnie wsch. granicą dz. nr 361, 363, pn. i wsch. dz. 364, po wsch. granicy użytku B-PsIII dz. nr 364, wsch. i pd. granicą dz. nr 366 i 367/2, dochodzi do ul. Wiejskiej, a następnie obejmuje dz. nr 368.

Od południa: biegnie pn. granicą drogi (dz. nr 2/3), przecina Potok Bielawica i ul. L. Waryńskiego, a następnie wsch. fragmentem pd. granicy dz. nr 1049.

Od zachodu: biegnie po zach. granicy użytku Bi dz. 1049, przecina dz. nr 1048, biegnie zach. granicą dz. nr 1155/1, użytku B-PsIII dz. 1044, dz. nr 1040/8, 1040/15, 1040/12, 1040/17, 1034/4, 1034/3, skręca na wsch. ptd. granicą ul. Słowiańskiej, która przecina i biegnie zach. granicą dz. nr 872/6, 872/7, 872/3, przecina ul. F. Chopina, biegnie zach. granicą dz. nr 738, 737/1, przecina dz. 732 – po granicy użytków, dalej biegnie zach. granicą dz. nr 722/2, obejmuje użytek B-III Rb dz. nr 718/4. Dalej biegnie zach. granicą dz. nr 719, przecina dz. nr 716, idzie zach. granicą dz. nr 715/5, ptd. i zach. granicą dz. nr 709 do ul. Przędowników Pracy i biegnie jej pn. skrajem, dalej wsch. skrajem ul. Czerwonej, zach. granicą dz. nr 375, przecina ul. Polną i dalej biegnie zach. granicą dz. nr 314/6, 314/7, 312, 308/6, przecina drogę nr 270, i dalej zach. granicą dz. 266/2, 264, ptd. i zach. granicą dz. nr 260/8 i zach. dz. nr 260/16, pn. dz. nr 260/10, zach. dz. nr 257/13, 257/12, 257/2, 253/3, pd. i zach. granicą dz. nr 252. Dochodzi do skrzyżowania ul. Cmentarnej i J. Hempla, dalej biegnie zach. skrajem ul. J. Hempla, obejmuje dz. nr 64/8, a następnie idzie zach. i pn. granicą dz. nr 64/6, pn. dz. nr 64/11, 64/12 – do ul. J. Hempla i biegnie jej wsch. skrajem. Dalej biegnie pd. granicą dz. nr 1/2, 58/2, 58/6, 58/7, 58/8, przecina ul. H. Sienkiewicza, biegnie zach. i pn. granicą dz. nr 986, pn. granicą dz. nr 968/4, 967 i zach. skrajem ul. Stefana Żeromskiego, do ul. Dzierżoniowskiej.

Obszar wpisany do rejestru zabytków oznaczono czerwoną przerywaną linią na mapie geodezyjnej w skali 1:2000, stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia.

UZASADNIENIE

W dniu 11.10.2007 r. do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu wpłynął wniosek Społecznego Ruchu na Rzecz Ochrony Zabytków Bielawy i Państwa Danuty i Marka Powierzów zamieszkałych w Bielawie, o wyjaśnienie treści decyzji dotyczącej wpisu do rejestru ośrodka historycznego miasta Bielawy.

Zgodnie z art.113 § 2 kpa wyjaśnienie decyzji następuje na żądanie organu egzekucyjnego lub strony. Stroną, zgodnie z art. 28 kpa jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.

Biorąc powyższe pod uwagę Państwo Danuta i Marek Powierzowie, mieszkańcy Bielawy i Społeczny Ruch Na Rzecz Ochrony Zabytków Bielawy, jako organizacja społeczna w tym mieście, mają przymiot strony w niniejszym postępowaniu.

Obwieszczeniem z dnia 18.11.2008 r. organ konserwatorski zawiadomił strony o wszczęciu postępowania administracyjnego w przedmiocie wyjaśnienia treści w/w decyzji. Jednocześnie poinformował o możliwości zapoznania się z aktami sprawy, uzyskania wyjaśnień w sprawie, złożenia wniosków i uwag. W dniu 11.12.2008 r. przedstawiciel Gminy Bielawy zapoznał się z dokumentami oraz wystąpił o ich kopie. W dniu 20.01.2010 r. r. organ zawiadomił o zakończeniu postępowania dowodowego i wezwał, zgodnie z art.10 §1 kpa, do zapoznania się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Na podstawie art. 94 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) strony zawiadamiane były o czynnościach organu konserwatorskiego poprzez obwieszczenie.

Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków ustalił stan faktyczny i prawny sprawy i zauważył, co następuje:

Zgodnie z art. 113 § 2 kpa „organ który wydał decyzję, wyjaśnia w drodze postanowienia na żądanie organu egzekucyjnego lub strony wątpliwości co do treści decyzji. Należy stwierdzić ponadto, że wyjaśnienie treści decyzji konieczne jest wtedy, gdy jest ona niejednoznaczna lub dotknięta zawartością utrudniającą ustalenie sensu rozstrzygnięcia sprawy (por. M. Jaśkowska, A. Wróbel, Komentarz do Kodeksu postępowania administracyjnego, Zakamycze 2000, s. 654).

Postępowanie zakończone w/w decyzją dotyczyło wpisu do rejestru zabytków ośrodka *historycznego miasta Bielawy*. Ponieważ decyzja ta nie precyzuje jednoznacznie granic wpisu do rejestru zabytków, nie zawiera mapy z określeniem granic wpisu należało uwzględnić wnioski i wyjaśnić wątpliwości co do treści decyzji.

W toku postępowania należało ustalić jak organ wydający decyzję rozumiał określenie *ośrodek historyczny miasta* w odniesieniu do Bielawy

Organ zebrał i przeanalizował dostępną dokumentację konserwatorską istniejącą w dacie wydania decyzji, tj. mapę topograficzną z 1881 r., mapę własności ziemskiej Bielawy z ok. 1930 r. i mapę z 1940 r.

Analiza w/w map wykazała, że miasto Bielawa to rozległy ośrodek miejski, który wykształcił się z połączenia kilku organizmów wiejskich, określanych jako Bielawa Dolna, Średnia, Górna i Nowa. Prawa miejskie otrzymała dopiero w 1924 r. Po dzień dzisiejszy struktura poszczególnych osad czytelna jest w układzie kompozycyjnym miasta. Obrazuje to podział siedliskowy własności czytelny na każdej z ww. map. Zachował się główny ciąg komunikacyjny łączący wszystkie wymienione człony i stanowiący oś kompozycyjną miasta, tj. ul. Wolności przechodząca w ul. Piastowską i ul. Ludwika Waryńskiego oraz ciągi poboczne: od zach. to ul. Stefana Żeromskiego przechodząca w ul. Jana Hempla; od wsch. to m.in. ulice Brzeźna, Tkacka, 3 Maja, Mikołaja Kopernika, Wojska Polskiego. Przebieg tych ulic jest czytelny na wszystkich ww. mapach archiwalnych. Czytelny jest na nich również przebieg Potoku Bielawica i umiejscowienie większych obiektów budowlanych i założeń zieleni, do których zaliczają się: dawne założenie dworskie przy ul. Wojska Polskiego, park miejski, budowle sakralne przy ul. Stefana Żeromskiego i ul. Ostroszowickiej oraz wille fabrykanckie i zespoły przemysłowe.

Ten stan rzeczy potwierdza najbliższy dla czasu wydania decyzji o wpisie do rejestru zabytków *Rys historyczny i opis zabytkowego układu miasta z 1960 r.*, z którego jednoznacznie wynika, że obecny ośrodek miejski Bielawy wykształcił się z rozległej XIII-wiecznej wsi łańcuchowej ciągnącej się wzdłuż Potoku Bielawica. Rozbudowa ośrodka nastąpiła w XVIII w., kiedy powstały osady Bielawa Dolna, Średnia, Górna i Nowa, połączone w jeden organizm w 1854 r. Dalszy rozwój nastąpił w okresie uprzemysłowienia w XIX w. i XX w. gdy Bielawa odgrywała rolę znaczącego ośrodka przemysłu włókienniczego i tekstylnego. Na terenie miasta zachowały się: zamek renesansowy z k. XVI w., neoogotyckie budowle sakralne rzymskokatolickie i ewangelickie, klasycystyczny ratusz i klasycystyczne budynki mieszkalne, pałace pofabrykanckie oraz okazała zabudowa zagrodowa. W skład struktury miejskiej wchodzi też tereny pocmentarne, skwery i parki.

Dokładność wymienionych powyżej planów z 1881 r., z ok. 1930 r. i z 1940 r. pozwala określić zasięg terenu, który w dacie wydania decyzji o wpisie do rejestru zabytków uznano za właściwy do objęcia ochroną konserwatorską.

Równie istotne jest leksykalne wyjaśnienie orzeczenia decyzji. Do rejestru zabytków wpisano ośrodek *historyczny miasta Bielawy*.

Według Słownika języka polskiego, T II, PWN, Warszawa 1979 r., znaczenie słowa **miasto** to: „duży obszar intensywnie i planowo zabudowany, podlegający odrębnej administracji, będący skupiskiem ludności wykonującej zawody nierolnicze.”, a słowa **ośrodek** to: „środowisko, okręg, centrum, w którym lub wokół którego coś się skupia.” Należy zatem rozumieć, że wpisana do rejestru zabytków Bielawa to duży obszar intensywnie i planowo zabudowany, którego głównym wyznacznikiem jest zabytkowa zabudowa, zarówno mieszkalna, publiczna jak i przemysłowa oraz komponowana zieleń miejska, skupione wokół głównych, historycznych ciągów komunikacyjnych i Potoku Bielawica. Tak rozumiany ośrodek historyczny miasta Bielawa wpisany został do rejestru zabytków w granicach opisanych w sentencji niniejszego postanowienia.

W toku postępowania Burmistrz Bielawy oraz przedsiębiorcy prowadzący na terenie miasta Bielawy działalność gospodarczą, reprezentujący firmy: SALIDA Sp. z o.o., PREGO S.A., VERONA Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe BIS Sp. j., Zakład Pracy Chronionej JAMP, KINKEL INVESTMENT GROUP Sp. j., MADAX S.C., NOOZ CM ASTRA, KINKEL EKOINVEST Sp. j., KINKEL S.A., wystąpili z uwagami i wnioskami dotyczącymi przedmiotu postępowania.

Wymienieni powyżej przedsiębiorcy w piśmie z dnia 12.01.2009 r. (wpłynęło 21.01.2009 r.) napisali : „Mając na uwadze toczące się postępowanie w sprawie określenia granic ochrony konserwatorskiej w Bielawie (...) zgłaszamy zdecydowany sprzeciw i nie wyrażamy zgody na włączenie do w/w granic terenów przemysłowych Bielbawu i Bieltextu.(...)”

Burmistrz Bielawy w piśmie z dnia 18.12.2008 r. l.dz. GP. 0710-4-1/08 wypowiedział się cyt.: „(...) Poszerzenie strefy o kompleks przemysłowy po zlikwidowanych zakładach „Bielbaw”, część pasma osadniczego rozciągającego się wzdłuż ulicy Waryńskiego od Placu Kościelnego w górę do skrzyżowania z ulicą Nowobielawską, kompleks parku miejskiego oraz zespoły współczesnej wieloblokowej zabudowy mieszkaniowej /wieżowce przy ul. Wolności, budynki TBS i Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Hempła/ rodzi pytanie o intencje tego działania.

Biorąc pod uwagę zakres dokonanych już przebudów i rozbiórek na terenie przemysłowym po zakładach „Bielbaw” oraz wspomniane wyżej tereny zabudowy wieloblokowej, trudno nie zauważyć, że zostały one w wyniku działalności inwestycyjnej trwale przekształcone, w sposób poddający w wątpliwość celowość ich ochrony. (...)”

Wystąpienia powyższe nie mogły być uwzględnione z tego powodu, że organ nie prowadzi postępowania o wpis do rejestru zabytków a , zgodnie z art. 113 § 2 kpa, wyjaśnia treść decyzji. Jak przyjęto w utrwalonym orzecznictwie sądowym wyjaśnienie wątpliwości co do treści decyzji nie polega na interpretacji gramatycznej, logicznej czy celowościowej lecz jedynie na objaśnieniu, jak organ wydający decyzję rozumiał jej sens. Organ administracyjny nie jest więc powołany do interpretacji treści decyzji z zastosowaniem zasad wykładni prawa, tylko do wyjaśnienia, jak rozumiał własną decyzję (wyrok NSA z dnia 27 stycznia 2003r. III SA622/01 oraz wyrok z 17 grudnia 2002r. II SA 1560/01).

Wyjaśnienie wątpliwości nie może prowadzić do nowej oceny stanu faktycznego lub prawnego ani też nie może powodować zmian merytorycznych treści decyzji. Nie może także pozostawać w sprzeczności z treścią decyzji (zob. B. Adamiak, J. Borkowski, Kodeks Postępowania administracyjnego, Komentarz Warszawa 2000). Bez wątplenia od 1955 r. w zabudowie miasta Bielawy zaszły niekorzystne zmiany architektoniczne i budowlane, polegające min. na wzniesieniu nowej zabudowy wielokondygnacyjnej (wieżowce) w centrum przy ul. Wolności, budynków TBS i Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. Hempła, to jednak nie ma znaczenia dla niniejszego rozstrzygnięcia, gdyż w 1955 r. ich nie było. Dodatkowo należy również podnieść fakt, że teren zabudowany wieżowcami

przy ul. Wolności to obszar dawnego zespołu pałacowo-parkowego, który ze względu na swoje znaczenie historyczne i kulturowe podlegał ochronie w 1955 r. Odnosnie uwag grupy przedsiębiorców należy stwierdzić, że niniejsze postępowanie nie rozstrzyga na podstawie stanu dzisiejszego, ale stanu w 1955 r. Obszar obecnej fabryki Bieltex położony jest między ulicami Wolności i Żeromskiego, które stanowią główne ciągi komunikacyjne Bielawy o dużym znaczeniu dla historycznego układu urbanistycznego i z tego powodu był objęty ochroną w decyzji z 1955 r.

Mając na względzie powyższe postanowiono jak w sentencji

Od postanowienia niniejszego przysługuje stronom na podstawie art. 113 § 3 kpa zażalenie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w terminie 7 dni od jego obwieszczenia, za moim pośrednictwem, Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu, ul. Władysława Łokietka 11, 50-243 Wrocław.

Dolnośląski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
we Wrocławiu
mgr inż. arch. Andrzej Kubik

Otrzymuje:

1. Właściciele i użytkownicy wiczyści nieruchomości, w drodze obwieszczenia lub w inny zwyczajowo przyjęty w Bielawie sposób.

Do wiadomości:

1. Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, ul. Szwoleżerów 9, 00-464 Warszawa.
2. Urząd Miejski w Bielawie, Pl. Wolności 1, 58-260 Bielawa
3. Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie, Wydział Geodezji, Katastru i Nieruchomości, ul. Świdnicka 38, 58-200 Dzierżoniów
4. Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie, Wydział Urbanistyki, Architektury i Budownictwa, ul. Świdnicka 38, 58-200 Dzierżoniów
5. WUOZ we Wrocławiu, Delegatura w Wałbrzychu
6. a/a WRiD.